

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО СТАРОГРЪЦКИ ЕЗИК И ЦИВИЛИЗАЦИЯ ЗА IX КЛАС

(I ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП, ИЗБИРАЕМИ ЧАСОВЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАНА ПОДГОТОВКА)

Класическото образование представлява ядрото на хуманитарното образование, а изучаването на класическите езици е неразделна и неотменна част от общата хуманитарна и езикова подготовка на учениците, което дава конкретни и общи знания за системата на езиците, историята, културата и литературата на Античността.

Основна цел на обучението по избираемата дисциплина *Старогръцки език и цивилизация* е да се усвоят практически знания, умения и ценностни нагласи, които способстват за:

- повишаването на общата и езиковата култура и комуникативната компетентност на учениците;
- придобиване на способност за логично изразяване и уместна употреба на родния език;
- обвързване на обучението по старогръцки език и цивилизация с гражданското образование чрез сравнение между съвременните и античните ценности, които стоят в основата на европейските;
- обвързване на обучението по старогръцки език и цивилизация с езикови елементи, идеи и ценности в съвременните науки и общества.

За реализирането на поставените по-горе глобални задачи обучението по старогръцки език и цивилизация ползва следния инструментариум и си поставя следните конкретни цели:

- да създаде у учениците представа за системата на старогръцкия език (граматична и лексикална) в сравнение с родния език и с изучаваните съвременни езици;
- да развие у учениците способност за разбиране на граматическите категории в старогръцкия език;
- да създаде умения за работа със старогръцки текст с помощта на разнообразни езикови задачи;
- да мотивира и развива у учениците способност за свързване на античния лексикален фонд с този на родния език и изучаваните съвременни езици, включително и във връзка с научната терминология и най-често употребяваната лексика в различни сфери на обществения живот и в академичния и публицистичния стил;
- да създаде умения за четене, разбиране и превод на текстове на старогръцки език (адаптирани и/или оригинални) с помощта на справочна литература (онлайн ресурси, електронни речници, граматика, помощни материали и помагала, коментирани издания и др.);
- да създаде умения и да мотивира желание у учениците да дискутират и коментират антични свидетелства (основно в превод, а по възможност във втората гимназиална степен и в оригинал), третиращи разнообразни културноисторически, литературни и философски теми.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО СТАРОГРЪЦКИ ЕЗИК И ЦИВИЛИЗАЦИЯ В КРАЯ НА IX КЛАС

Таблица с декомпозирани стандарти

ЧЕТЕНЕ	ПРЕВОД	КОМЕНТАР
<p>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да прилага правилата за писане, четене и ударение; • да определя граматическите категории на глагола самостоятелно и с помощта на справочни материали (онлайн ресурси, таблици, учебници, речници и др.); • да определя падежите на имената в изречението според тяхната функция включително и с помощта на илюстративен материал към него и на справочни материали (онлайн ресурси, таблици, учебници, речници и др.); • да разпознава основните синтактични функции на думите в изречението включително и с помощта илюстративен материал и на справочни материали (онлайн ресурси, речници, таблици, учебници и др.); • да чете и разбира елементарни изречения на старогръцки език; • да разбира основна информация от ограничени по обем, адаптирани текстове; 	<p>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да превежда правилно отделни имена и именни фрази от старогръцки на български език с оглед на тяхната падежна функция (устно и/или писмено); • да превежда правилно отделни имена и именни фрази от български на старогръцки език с оглед на тяхната падежна функция (устно и/или писмено); • да превежда правилно изучените времена на глаголите от старогръцки на български и от български на старогръцки език (в устна или писмена форма); • да познава и използва при превод склоненията на изучените старогръцки местоимения; • да образува словоформи по зададена информация; • да превежда кратки, прости изречения от старогръцки на български език; • да превежда кратки, прости изречения от български на старогръцки език; • да разбира и познава образуването на изучени специфични синтактични конструкции и начините за предаването им на родния език; • да ползва хартиени и/или електронни речници. 	<p>Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да коментира от граматическа гледна точка употребата на падежите в изрази или кратки изречения с помощта на справочни материали (онлайн ресурси, таблици, учебници и др.); • да осъзнава и коментира различията и особеностите в структурата на старогръцкото изречение в сравнение с родния и други съвременни езици; • да коментира употребата и значението на старогръцки терминоеlementи, изрази и съкращения в различни области на съвременния живот, в които те се използват; • да коментира значението на старогръцки кратки изречения и кратък адаптиран текст с оглед на културноисторическата тематика, предвидена в учебното съдържание; • да оценява и коментира културноисторическото наследство на територията на съвременна България според тематиката, предвидена в учебното съдържание.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Тематични области	Очаквани резултати (компетентности) по трите основни умения: четене, превод, коментар	Нови знания
<p>Старогръцки език:</p> <ul style="list-style-type: none"> • История на старогръцкия език; • Старогръцки и български език – сравнение на граматическите категории; • Понятието падеж; • Склонение на съществителните имена (I–III консонантно склонение); • Склонение и степенуване на прилагателните имена; • Граматически структури (инфинитивни конструкции); • Спрежение на глагол. <p>Старогръцка цивилизация:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Географско положение и природа на Гърция; • Географско разпространение на старогръцкия език и култура – Атина, Спарта; • Старогръцка митология – Олимпийски пантеон; • Културни епохи в историята на Древна Гърция; • Античното културноисторическо наследство на територията на България – гръцките колонии по Черноморието. 	<p>ЧЕТЕНЕ Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да пише старогръцките букви и надредните знаци; • да чете с правилна употреба на ударенията елементарни изречения на старогръцки език; • да разбира функциите на думите в прости кратки изречения според падежната им форма с помощта на справочни материали – онлайн ресурси, учебници, учебни помагала; • да извлича основна информация от кратки адаптирани текстове; • да познава значението на често използвани старогръцки лексеми и терминоеlementи, свързани с предвиденото учебно съдържание; • да разпознава и допълва информацията в кратки старогръцки изречения. <p>ПРЕВОД Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да превежда правилно имена и именни фрази от старогръцки на български и от български на старогръцки език; • да превежда правилно от старогръцки на български и/или от български на старогръцки език изучените времена на глаголите; 	<p>Език:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кратки исторически бележки за старогръцкия език. Старогръцка азбука. Произношение. Особености. Правила за ударението. Упражнения по писане и четене; • Граматически категории в старогръцкия език. Части на речта. Сравнения с българския език; • Понятие за падеж. Система на падежите в старогръцкия език. Разпознаване на основните функции на падежите и начините за превод на български език. Упражнения на български език за разпознаване на функцията на думите в изречението и определяне на падежа при превод на старогръцки език; • Разпознаване на склонението на съществителните имена по основни форми. Склонение на съществителните имена от I до III консонантно склонение; • Склонение на прилагателните имена (по трите склонения); • Спрежение на глагола в изявително наклонение (презенс, имперфект/аорист); • Инфинитив; • Инфинитивна конструкция (АСI); Образуване, разпознаване и начини за превод на български език;

	<ul style="list-style-type: none"> • да превежда и използва правилно изучените местоимения в превод от старогръцки на български и от български на старогръцки език; • да превежда кратки, прости изречения от старогръцки на български и от български на старогръцки език с помощта на справочни материали – онлайн ресурси, речници, учебници и учебни помагала; • да образува и разпознава изучени синтактични конструкции и начините за превод на български език. <p>КОМЕНТАР Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да коментира от граматическа гледна точка употребата на падежите в изрази или кратки изречения с помощта на справочни материали (онлайн ресурси, таблици, учебници и др.); • да разбира и анализира различията в структурите на прости изречения в старогръцкия и родния език; • да коментира контекста на употреба на старогръцки заемки и терминоелементи в съвременния живот, свързани с предвидените в учебното съдържание културноисторически теми; • да прави културноисторически коментар включително с използване на онлайн и мултимедийни ресурси на сентенции, кратки изречения и/или кратки адаптирани текстове според предвидената в учебното съдържание тематика. 	<ul style="list-style-type: none"> • Общи сведения за местоименията (лични, показателни, относителни, въпросителни и неопределителни). <p>ЛЕКСИКА <i>Включват се основни лексикални единици по предвидените от програмата тематични области.</i></p> <p>Цивилизация:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Примерни понятия: Олимпийски пантеон; Атина, Спарта; гръцки колонии; • Старогръцки понятия, свързани с представените в учебното съдържание културноисторически теми; • Гръцките колонии на територията на съвременна България и животът в тях.
--	---	--

ПОДХОДИ И МЕТОДИ В ОБУЧЕНИЕТО

Различните граматически единици и допълнителните културноисторически теми през целия курс на обучението по класически езици се преподават не с теоретична перспектива, а от перспектива на практическото им приложение в работата с езиковия материал или текст и в съответствие с изместването на фокуса и поставянето на ученика в центъра на образователния процес, в който учителят изпълнява ролята на модератор, а учениците изпълняват заданията си по-често в екип, отколкото индивидуално. Урочните единици се представят с илюстративен материал, приложения към текст, онлайн ресурси и мултимедийни презентации.

Основните елементи на отделния урок през I гимназиален етап (IX и X клас) са разясняване и представяне на отделните методически единици включително с помощта на онлайн и мултимедийни ресурси, практически упражнения върху тях включително с помощта на онлайн и мултимедийни ресурси и прилагането на придобитите умения и наученото върху части от изреченски структури (словосъчетания), върху отделни изреченски структури или малки по обем и обозрими текстове. Фокусът е поставен върху развиването на способност у учениците да работят с езиковия материал и върху упражняването на отделните граматически единици и разбирането на връзките между тях. Интегрираното изграждане на трите езикови умения е с акцент върху четенето с разбиране и превода.

Дискутираните и подложени на коментар изречения и/или текстове в I гимназиален етап на обучението по старогръцки език и цивилизация третира теми от ежедневиия живот на античните хора и общокултурни теми, които се преподават в сравнителна перспектива към съвременния свят и общество. Учениците опознават националната култура в контекста на европейската през призмата на античния фундамент.

ИЗВЪНКЛАСНИ ДЕЙНОСТИ

За допълване на представените културноисторически теми учениците може да посещават Националния археологически музей, Националния исторически музей и други обекти в гр. София. Организирането на олимпиада подпомага учениците в обучението по език и цивилизация чрез състезателни и игрови елементи. Важен елемент за постигане на целите на обучението по класически езици и антична цивилизация е съвместната работа на учителите и преподавателите от Катедрата по класическа филология на СУ „Св. Климент Охридски“. Преподавателите от Катедрата по класическа филология подпомагат образователния процес, като изнасят лекции, свързани с тематиката на включените в програмата културноисторически въпроси.

МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Доколкото старогръцкият език се използва като източник на понятия и термини в съвременната научна терминология, обучението по старогръцки език и цивилизация в IX клас прави връзка с изучавания материал по обществени, природни науки и изобразително изкуство. Обогащането на лексиката и осмислянето на отделните граматически категории на базата на старогръцкия език развиват усет за правилен избор на езикови форми, подходящи за конкретен контекст на родния език, и правят връзка с учебния предмет Български език и литература.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишен брой часове за изучаване на предмета в IX клас – 108 часа

За нови знания	до 50%	ок. 54 часа
За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности	до 45%	ок. 48 часа
За контрол и оценка	до 5%	ок. 6 часа

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущи оценки за учебен срок в:	IX клас
Устни изпитвания и/или работа в клас/домашна работа/проекти	минимум 1 оценка
Контролни работи	минимум 1 оценка
Класна работа	1 оценка